

NORSK
BERGVERKSMUSEUM

ÅRSMELDING

2015

Årsmelding for 2015

NORSK BERGVERKSMUSEUM

Strategisk plan for Norsk Bergverksmuseum 2016 – 2020, vedtatt av styret i desember 2015 har formulert følgende hovedmål og kjerneverdier som skal kjennetegne museet:

Norsk Bergverksmuseum skal være en nyskapende kulturarvinstitusjon i god dialog med publikum og lokale, nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere.

◆ Museets kjerneverdier er:

KVALITET OG KUNNSKAP

Alle tjenester skal kjennetegnes av god kvalitet og profesjonalitet i alle ledd.

LAGÅND, SAMARBEID OG GJENSIDIG RESPEKT

Medarbeider skal ha gjensidig faglig og personlig respekt for hverandre, bidra til tverrfaglig samarbeid og god lagånd.

NYTENKNING OG SAMFUNNSENKASJEMENT

Gjennom utadrettede virksomhet skal museet fremstå med attraksjonskraft, sette aktuelle tema på dagsorden og bidra til kritisk refleksjon.

TILGJENGELIGHET

Anlegg og samlinger skal være tilgjengelig for publikum, i både de fysiske anleggene og ved økt satsing på digitalisering og andre nettbaserte arenaer.

Fokusområde 1

Forvaltning

Museet har pr. utgangen av 2015 anslagsvis 128641 gjenstander og andre objekter i sin samling. Av disse er 67767 registrert og 8114 er tilgjengelig på nett.

Museet overtok i 2015 arkivet etter førsteamanuensis Odd Nilsen, Institutt for geofag ved Universitetet i Oslo. De deler av arkivet som er overført utgjør ca. 10 hyllemeter og omfatter arkivalier fra Nilsens virke som veileder, prosjektleder og konsulent. Odd Nilsen tok også vare på etterlatte papirer fra tidligere kollegaer, delvis innlemmet i eget arkiv og delvis oppbevart separat. I Nilsens arkiv var det ca. 1500 foto samt noen bøker, kart, flyfoto og trykksaker. Arkivet er et viktig bidrag til museets kulturminne- og lokalitetssamling.

For det fredete kulturmiljøet Kongsberg Sølvverk, fulgte museet opp forvaltningen gjennom deltakelse i samarbeidsgruppa og vurdering av planlagte tiltak i fredningsområdet. Dokumentasjonen av inskripsjoner er videreført med et stort antall nye registreringer og systematisering av informasjon og foto. Historiske målepunkter med og uten inskripsjoner er en ny gruppe kulturminner som tidligere er dårlig registrert. Arbeidet med inskripsjoner er knyttet

til at Sølvverkets Venner utfører dugnadsarbeid med opprensing, midlertidig oppmaling med kritt vann og fotografering, med tanke på formidling med små informasjonsskilt.

I forbindelse med en planlagt utbygging, undersøkte museet fire skjerp på Gamlegrendåsen i Kongsberg og skrev en rapport til tiltaks-haver.

Samlingsplan for Kongsberg skihistoriske samling og plan for forvaltning og innsamling av naturhistorisk materiale (mineraler / malmer / naturstein / bergarter) har blitt utarbeidet og vedtatt av styret.

Takket være god økonomisk støtte fra Sparebankstiftelsen DnB og Sølvverkets Venner har museet vært i stand til å videreføre det omfattende rehabiliteringsarbeidet og oppgraderingen av bygg på Haus Sachsen. Alle piper og bakerovn er restaurert, det er lagt inn vann og kloakk, sanitæranlegg og kjøkken. Målet er i tillegg til ordinært vedlikehold, å kunne benytte anlegget i museets formidling og utleie på helårsbasis. Arbeidene er omfattende og vil bli fullført i løpet av 2016. En del nye el-installasjoner kan nå styres digitalt. Museet har også mottatt sikringsmidler fra Kulturrådet, slik at flere av byggene på Haus Sachsen vil få tåkeanlegg.

Vedlikeholdsrutiner og kontroller for alle sikkerhetsrelaterte anretninger i museets anlegg er utført, dels av egne ansatte og dels av innleide konsulenter. Det er utført kontroll av gjenstandsmagasinerne i fjellet. Nødvendige utbedringer er utført, og resterende arbeid vil bli innarbeidet i driftsavdelingens årsplaner. Avfuktere for magasin og utstysrom er kontrollert og enkelte byttet ut på grunn av mange års drift. Radiosamband til bruk i gruen er blitt modifisert, for enklere å kunne administrere eksisterende telefonoverdrag. Museet har bistått med transport av utstyr for oppgradering av jordskjelvstasjonen som er plassert i fjellet.

Birger Ruud i svevet under OL i Lake Placid i 1932.

Nattstigerhuset i Saggrenda er malt utvendig og det er utført mye skogrydding rundt bygningene. Det er også utført ryddearbeider på uteområdet i Hyttegata 3. Parkeringsplass ved Kvarten er gruset opp og kantene mot plen er rettet opp. Det er blitt markert opp parkeringsplasser slik at det nå er 80 plasser på området, 40 av disse er langtidsutleid på dagtid til Høgskolen i Sørøst -Norge.

Det var to runder med ekstremvær i 2015, som førte til to store oversvømmelser. Store vannmengder kom ut fra Chr. 7- stoll og reiste med

mye av veien fra stollåpningen ned til Sakkerhusene. Skadene begrenset seg til skade på vei og skråninger. Ingen bygninger ble berørt. Det er derfor ryddet ekstra i bekkeleier i Gruveåsen med tanke på store nedbørmengder, samt gjort forbedringer inne i fjellet. Det arbeides videre med en enda bedre løsning angående ekstremvær.

Det ble i 2015 behandlet 10 søknader om gruveferdsel. 2 søknader ble avslått, en på grunn av adkomstproblem og en av sikkerhetsmessige grunner.

Fokusområde 2

Forskning og kunnskapsutvikling

Museets plan for forskning og dokumentasjon 2015-2019 ble ferdigstilt og vedtatt av styret.

«Kulturminner ved bergverk i Norge» er et prosjekt støttet av Nærings- og fiskeridepartementet fra 2007. Arbeidet med bokutgivelse gikk videre med manuskripter, foto, kart og layout. Ved årsskiftet var det fullført oppsett til hele boka, 424 sider. Sluttredigering og trykkeprosess gjenstår. Museets prosjektarbeidere befarte i 2015 følgende historiske bergverk:

- Selbu kobberverk, Selbu og Meråker
- Birtavarre kobberverk, Kåfjord, Troms
- Moskodalen kobbergruver, Nordreisa, Troms
- Vaddas gruver, Nordreisa, Troms
- Nyseter sinkgruver, Lunner, Oppland
- Hadelands jerngruve og kalkovner på Grua, Lunner, Oppland
- Ringerike nikkilverk, Ringerike, Buskerud
- Fritzøe jernverk, Larvik, Vestfold
- Egeland jernverk, Gjerstad, Aust-Agder
- Franzefoss kalkmølle, Bærum, Akershus

- Hakadal jernverk, Nittedal, Akershus
- Larvikittbrudd, Larvik, Vestfold
- Steinskogen pukkverk, Bærum, Akershus
- Pukkverk ved Sokna, Ringerike, Buskerud
- Granittbrudd, Østfold
- Lovise smeltehytte, Alvdal
- Løkken Verk, Meldal

Publikasjoner i fagfelleurderte tidsskrifter og bøker i 2015:

- **Berg, Bjørn Ivar:** Probleme der 1521 nach Skandinavien auswandernden sächsischen Bergleute, i: H.-J. Kraschewski og E. Westermann (red.): Montangeschichte lehren. Quellen und Analysen zur frühen Neuzeit. Matthiesen Verlag, Husum 2015, s. 165–168.
- **Berg, Bjørn Ivar:** Bericht des Sebastian Ess von Kempten an König Christian III. von Dänemark über die Bergwerke in Norwegen, übergeben in Wismar am 1. Februar 1546, i: H. –J. Kraschewski og E. Westermann

(red.): Montangeschichte lehren. Quellen und Analysen zur frühen Neuzeit. Matthiessen Verlag, Husum 2015, s. 181–188.

- **Sæland, Frode:** A Recording Experience, i: Journal of Civil Engineering and Architecture, Vol. 9, No. 11, November 2015, s. 1370 – 1389.
- Pryadunenko, A. & **Kullerud, K** (2015): Economical Potential of an Ultramafic Rock at the Kvaløya Island, North Norway. I: F. Dong (ed.), Proceedings of the 11th International Congress for Applied Mineralogy (ICAM), Springer Geochemistry/Mineralogy, DOI 10.1007/978-3-319-13948-7_3, s. 19-27.
- Bergh, S.G., Corfu, F., Priyatkina, N., **Kullerud, K.** & Myhre, P.I. (2015): Multiple post-Svecofennian 1750–1560 Ma pegmatite dykes in Archaean-Palaeoproterozoic rocks of the West Troms Basement Complex, North Norway: Geological significance and regional implications. Precambrian Research, 266, 425-439.
- Janak, M., Uher, P., Ravna, E.K., **Kullerud, K.** & Vrabek, M. (2015): Chromium-rich kyanite, magnesiostauroilite and corundum in ultrahigh-pressure eclogites (examples from Pohorje Mountains, Slovenia and Tromsø Nappe, Norway). European Journal of Mineralogy 27, 377-392.

- Khudoley, A., Chamberlain, K., Ershova, V., Sears, J., Prokopiev, A., John MacLean, J., Kazakova, G., Malyshev, S., Molchanov, A., **Kullerud, K.**, Toro, J., Miller, E., Veselovskiy, R., Li, A. & Chipley, D. (2015): Proterozoic supercontinental restorations: Constraints from provenance studies of Mesoproterozoic to Cambrian clastic rocks, eastern Siberian Craton. Precambrian Research, 259, 78-94.
- Ershova, V.B., Prokopiev, A.V., Khudoley, A.K., Shneiderc, G.V., Andersen, T., Kullerud, K., Makar'ev, A.A., Maslov, A.V. and Kolchanov, D.A. (2015): Results of U–Pb (LA–ICPMS) Dating of Detrital Zircons from Metaterri-genous Rocks of the Basement of the North Kara Basin. Doklady Earth Sciences, 2015, Vol. 464, Part 2, pp. 997–1000.

Andre ikke-fagfelleverderte publikasjoner:

- **Kullerud, K.**, Zozulya, D. & Ravna, E.J.K. (2015): Geochemistry, mineralogy and tectonic setting of the Kvaløya lamproite. I: A.O Larsen og T Kjærnet (red.): Norsk Mineralsymposium 2015, s. 57-64.

Fagfellevurdering for tidsskrifter:

K. Kullerud har utført fagfellevurdering for følgende tidsskrifter: Norwegian Journal of Geology, Chemical Geology (2 manuskripter), Geofluids, Geological Magazine, Lithos (3 manuskripter), Precambrian research.

Fokusområde 3

Formidling og publikumsrettede tiltak

Utstillingen «Gullets mørke side – barnearbeid i gruveindustrien i dag» var museets hovedsatsning i 2015. Utstillingen bestod av en serie fotografier av den anerkjente amerikanske fotografen og journalisten Larry C. Price, og viste barn som arbeider i gullgruver i Asia og Afrika.

Price har to ganger mottatt den prestisjetunge Pulitzer-prisen for sitt fotojournalistiske arbeid, samt en Emmy-pris i kategorien nyhetsdokumentar. Fotografene i denne utstillingen viser barn som arbeider i gullgruver på Filippinene, i Burkina Faso og Indonesia.

Foto av Larry C. Price, fra utstillingen Gulletts mørke side – barnarbeid i gruveindustrien i dag.

Foto: Larry C. Price. Fra utstillingen Gulletts mørke side – barnarbeid i gruveindustrien i dag.

Til utstillingen ble det utviklet et eget pedagogiske opplegg for 8.-10.trinn hvor elevene skulle lage en nyhetsreportasje hvor de selv spilte og intervjuet hverandre i rollene som henholdsvis barnarbeider, journalist, gruveeier, geolog og fotograf. Intervjuet ble filmet med

en iPad. Når innslagene var ferdige ble disse presentert for resten av klassen. Hvert innslag varte i ca. tre minutter. Utstillingen ble besøkt av et stort antall skoleklasser fra Buskerud og østlandsområdet. Utstillingen åpnet 24. mars og stod frem til 23. desember.

Totalt har 3.209 elever deltatt på undervisningsopplegg ved Norsk Bergverksmuseum i 2015. For barnehagene blir historien om sølvfunnet og sølvverkstida tilpasset gjennom dramatiseringer og dukketeater med innlagt skattejakt. Totalt deltok 144 barnehagebarn på dette tilbudet i 2015. Tilbudet i geologi/naturhistorie til grunnskolens 5. trinn foregår delvis på skolen og i museet.

Museet innledet et samarbeid med Framifrå Teater om familieforestillingen «**Hulenes hemmelighet**» i Kongens gruve i juli. Forestillingen er utviklet av Framifrå Teater i samarbeid med Norsk Bergverksmuseum og handler om barna Helga og Jakobs møte med de merkelige Fånokkene. Forestillingen passet for barn fra 5 år og oppover. Manus og idé ble utarbeidet av Framifrå Teater ved Erlend H. Vikhagen og Håkon T. Nielsen, som også spilte rollene som Hark og Rarom i stykket. Barn fra Kongsberg, Vestfossen og Nedre Eiker spilte rollene som Helga og Jakob. Musikk: Framifrå Teater / Arne Iversen. Regi: Framifrå Teater / Terje Hartviksen. Forestillingen ble spilt i perioden 6.juli - 26.juli. Forestillingen opplevde godt salg og flere presseoppslag i regionale aviser og radio. Det ble solgt 1422 billetter til forestillingen, noe som tilsvarer 75 % belegg.

Fra forestillingen Hulenes hemmelighet
Fra 23.juni til 30.august ble det arrangert sommerutstilling i Sakkerhusene, i samarbeid med Galleri Osebro i Porsgrunn. Følgende kunstnere var representert i utstillingen: Per R. Møkleby, Lene Aabjørnsrud, Terje Grøstad, Reidar Fritzvold og Knapstad Glass.

Smeden Sondre Brynjulvsønn Ribe Øverby fra Melbu ble engasjert i juli for å smi ulike bruksgjenstander i smia i Saggrenda. Sakkerhuskroa ble svært godt besøkt både i sommerhalvåret og utover høsten.

Familiedagen på Haus Sachsen ble ikke gjennomført i 2015, da det viste seg at arrangementet kolliderte med flere andre. De bygningsmessige arbeidene og graving i området, gjorde det også mindre interessant å arrangere familiedagen dette året.

Museet fikk god medieomtale i 2015. Sølvgruvene var et av opptaksstedene i TV-serien «**Lenket**» på NRK høsten 2015. Programmet ble spilt inn i april. Også Laagendalsposten har gitt museet mange og store oppslag. Det ble annonsert ukentlig i sommerhalvåret i to riksaviser. Travel Channel sendte våren 2015 en ny serie som het «**Expedition Unknown**», i episode

Fra forestillingen Hulenes hemmelighet.

6 med tittelen "Viking Sunstone", ble opptaket gjort i Sølvgruvene. Serien følger programlederens reise fra England til Norge i jakten på de legendariske solsteinene det sies vikingene benyttet når de skulle navigere på havet. Serien og episode 6 ble vist på Travel Chanel i februar og mars.

Museets ansatte har holdt en rekke foredrag, spesialomvisninger, mindre presentasjoner på og utenfor museet og vært sensor. Museets ansatte har ellers deltatt på relevante kurs og konferanser, i hovedsak innenlands, og har bidratt med skriftlige arbeider til tidsskrift, årbøker, aviser og lignende.

Besøksstatistikk	2010	2011	2012	2013	2014	2015	%
Kongens gruve	24 368	21 722	21 350	19278	20844	22286	6,91 %
Museet i sentrum	13 803	14 807	14 266	15185	17350	17017	-1,92 %
Diverse (aktivitetsplassen, Sachsen, byvandring, annet)	11 688	9 831	9 988	8130	10557	112534	6,59 %
Undervisning	1 168	1 600	1 604	2057	2742*	3209*1)	17,03 %
Aktiviteter (foredrag m.v.)	2 743	2 315	2 391	3875	4043*	4755*2)	17,61 %
Totalt	49859	46360	45604	42593	48751	50556	3,72 %
Smeltehytta og Sakkerhuskroa (Roys Selskapsmat)	7 611	9 818	10 518	10796	12442	13596	9,27 %
Totalt	61 772	60 093	60 117	53389	61193	64152	4,83 %

Forklaring til statistikken: *1) Tallene inngår i hovedtallene, og tas med for å vise hvor mye av besøket som er knyttet til museets pedagogiske opplegg og foredragsvirksomheten. Totalt har 3209 elever deltatt på undervisningsopplegg ved museet i 2015, hvorav: 144 barn i førskolealder deltatt på dramatiseringer av sølvfunnet, 1251 elever på 5. trinn har deltatt i museets geo-tilbud, 490 elever i videregående skole deltatt i geologi og industritilbud og 1324 elever var på utstillingen Gulletts mørke side. *2) Tallene omfatter besøk til museets foredragsserie, utstillingsåpninger o.l. samt teaterforestillinger Hulenes hemmelighet.

Fokusområde 4

Fornyning og samfunnsrollen

Gjennom året har museet søkt å fange opp dagsaktuelle temaer som speiler samfunnet både lokalt og nasjonalt. I strategiplanen er det et mål at museet skal ha økt fokus på barn og unge og i programmet for 2015 ble dette spesielt tatt hensyn til, med flere tilbud til denne målgruppen. Museet har et bredt tilbud i årsprogrammet og gjennom det når vi ut til nye og større grupper, samtidig som vi fortsetter med tilbudet til våre faste brukere.

Norsk Bergverksmuseum ble høsten 2015 en del av to museumsprogrammer initiert av Norsk Kulturråd. Programmene går over to år, og er også støttet økonomisk av Kulturrådet:

I Museenes samfunnsrolle: demokrati, menneskerettigheter og refleksjon.

Museet deltar med prosjektet "Min by din by - kulturmøter før og nå", som er et samarbeidsprosjekt med Kongsberg norsksenter. Hensikten med prosjektet er å etablere museet som en sosial og attraktiv møteplass for byens unge asylsøkere og innvandrere. Det skal bl.a. skje gjennom følgende aktiviteter: 1. Faste månedlige omvisninger hvor elever ved Kongsberg norsksenter kan fungere som verter og formidlere i tett dialog med museets faste omvisere. 2. Vertskapsordning: hvor elever ved Kongsberg norsksenter skal være tilknyttet museet som faste verter og formidlere. 3. Byvandring med

fortellinger fra byen produsert i samarbeid med elever fra Kongsberg norsksenter, og hvor deres fortellinger stå i sentrum. Det vil også bli produsert et lydspor med fortellinger fra byvandringen og denne vil kunne lastes ned og gjøres tilgjengelig for publikum via museets nettsider. 4. Utstillingsprosjekt i form av en vandretstilling som forteller om hvilke sosiale møteplasser som var viktige for mennesker før og nå, produsert i samarbeid med Kongsberg norsksenter.

II Digital utvikling: fellesløsninger, økt kvalitet, rikere opplevelser.

Museet deltar med prosjektet "Haus Sachsen - digital formidling av et kulturlandskap". Målet med prosjektet er å gjøre Gruveåsen og Kongsberg Sølvverks anlegg over og under jord kjent og tilgjengelig for et større publikum gjennom bruk av ny teknologi. Utviklingen av en

applikasjon for mobiltelefon og nettbrett som kan formidle kulturlandskapet på nye og moderne måter vil være sentralt. For å visualisere kulturmiljøet over og under jord vil det bli laget tredimensjonale kart og skisser hvor man kan "dykke" ned i gruvene. Gjennom utviklingen av nye moderne formidlingsmetoder vil prosjektet samtidig vise Gruveåsen og Knutefjell som et attraktivt rekreasjonsområde med mange kvaliteter.

Museet bisto kunstneren Joseph Kosuth med dokumentasjonsunderlag til kunstverket «A Monument of Mines» som ble installert i «Krona», Kongsbergs nye kultur- og kunnskapspark. Dokumentasjonen besto i 130 gruveavn med årstall for når de ble nedlagt. Kunstverket består av små metallplater med disse opplysningene, montert over et stort veggareal i bygningen.

Fokusområde 5

Museets nasjonale ansvar

Forprosjektet for nytt museumsbygg ble oversendt fra Statsbygg til Kulturdepartementet i desember 2013. Forprosjektet omfatter i tillegg til selve bygget, også utstillingsprosjekt og brukerutstyr. Sikkerhet er et svært viktig aspekt ved prosjektet, og Norges Bank har vært sterkt involvert i premissgivingen rundt sikkerhet. I særlig grad er det utstillingsareal, tilførsels ganger, vare- og gjenstandsmottak og magasin som vil være omfattet av de strengeste sikkerhetskravene. Museet er svært bekymret for sitt forvaltningsansvar dersom det nye bygget, der krav til sikkerhet er svært godt ivaretatt, ikke skulle bli realisert.

I 2015 ble det avholdt møte med statssekretær i Kulturdepartementet, Bjørgulf V. Borgundvaag, der han fikk en presentasjon av museet og nybygget. Tilstede var stortingspolitikere fra Buskerud, fylkes- og kommunepolitikere.

Norsk Bergverksmuseum har avtale med Norges Bank om forvaltning av Norges Banks Myntverkssamling. Samlingen omfatter mynter, prøvemynter, produksjonsverktøy for mynt,

modellarkiv for mynt, medaljer, verktøy og modeller for medaljer, museale gjenstander og bibliotek. Deler av samlingen er allerede utstilt på Norsk Bergverksmuseum, mens de deler som ikke er utstilt, for det meste er lagret i Norges Bank i Oslo eller ved Det Norske Myntverket på Kongsberg. Når nybygget er en realitet skal denne samlingen inngå i museets nye hovedstilling, og øvrige objekter vil bli samlet og oppbevart i nye og sikre magasin. Museet har i 2014 og 2015 starten planleggingen av museets utstilling i anledning Norges Banks 200 års jubileum i 2016.

Norsk Bergverksmuseum er hovedansvarlig for det nasjonale museumsnettverket for museer som arbeider med bergverk, Bergverksnettverket, og museet arrangerte i samarbeid med Orkla Industrimuseum seminar på Orkanger og Løkken Verk med tema kisgruver og kisindustri. Seminaret tematiserte svovelkisindustriens betydning i norsk og internasjonal bergverks-historie. Seminaret hadde totalt 52 deltagere. Samtlige presentasjoner er lagt ut på museets hjemmeside.

Foran sjakttårnet ved Gammelgruvesjakt, Løkken verk. Bak til høyre sees malmjernbanens «Viadukten». Foto Per Øyvind Østensen.

Tinn/Rjukan og Notodden ble oppført på Unescos verdensarvliste i 2015. Med betydelig økt interesse i et nasjonalt og internasjonalt marked for regionen, ser museet positive synergier for Kongsberg og for museet. Den geo-

grafiske nærheten, veiforbindelser og tematisk fellesnevner gjennom industrihistorie, tilsier at museet kan dra nytte av en verdensarvstatus, under forutsetning av god dialog og godt samarbeid.

Fokusområde 6

Organisering og arbeidsmiljø

I juni ble det arrangert fagtur for alle ansatte, med besøk til Norsk Industriarbeidermuseum på Rjukan og med Gaustabanen til Gaustatoppen. Ut over dette ble det arrangert felles julelunsj for alle ansatte sammen med museets mange samarbeidspartnere, frivillige o.l.

Museets ledelse gjennomfører jevnlig møter med tillitsvalgte. Som IA-bedrift har museet fokus på tilrettelegging av arbeidet der det er mulig, for å unngå sykemeldinger og å ta i mot personer med redusert arbeidsevne på praksisplass.

Museums- og gruveguidene fikk også i 2015 en grundig innføring i museets sikkerhetsrutiner og faglig opplæring før sesongstart med påfølgende personlig evaluering. De fikk også tilbud om faglig påfyll i form av tur i Gruveåsen og foredrag fra museets ansatte. I 2015 har museet 20,8 årsverk, fordelt på fast ansatte og timelønnede (helgevakter og deltidsansatte).

Sykefraværet var på 4,2 %. Egenmeldt fravær er 0,6 %

Fokusområde 7

Økonomi

Museet har god kontroll på økonomistyring og likviditet. Kulturdepartementet står for grunnfinansieringen av driften med kr. 15 418 000,- i 2015. Museet mottok ikke driftstilskudd fra Kongsberg kommune og Buskerud fylkeskommune. Øvrige inntekter er billettinntekter, inntekter fra arrangementer i gruva, omsetning i museumsbutikkene, leieinntekter fra utleie samt en godtgjøring fra Norges Bank i forbindelse med forvaltning av Norges Banks myntverkssamling, samt andre prosjekttilskudd museet mottar og som varierer fra år til år. Samlede driftsinntekter i 2015 er kr. 25 838 524,-. Museet har et overskudd i 2015 på kr. 1 645 379,-. Overskuddet skyldes i all hovedsak en opprydding i avsatte midler til fond og ferdigstilte prosjekter. Overskuddet tilføres egenkapitalen. Økningen i statstilskuddet dekker ikke lønns- og prisveksten.

Museet har i 2015 fått ny revisor, PwC.

Museet har inngått leieavtale med Høgskolen Sørøst-Norge om parkering på Kvarten. Leieavtalen trådte i kraft høsten 2015.

Museet har mottatt følgende eksterne tilskudd/tilsagn til prosjekt i 2015:

Utstillingen «Gullets mørke side - barnearbeid i gruveindustrien i dag»:

Stiftelsen Fritt Ord 100.000,-
Buskerud fylkeskommune 100.000,-
Kongsberg kommune 25.000,-
Norsk Arbeidsmandsforbund 10.000,-
Den norske UNESCO-kommisjonen 50.000,-
Kongsberg Gruppen ASA 50.000,-
I tillegg har Sparebankstiftelsen DNB bidratt med gratis busstransport til utstillingen, for grunnskoleelever høsten 2015. Dette bidro til økt besøk.

Norges Bank:

Jubileumsutstilling 2016 210.000,-

Kulturrådet:

Sikringsmidler Haus Sachsen 232.200,-
Museumsprogram - digital utvikling 140.000,-
Museumsprogram – museenes samfunnsrolle 130.000,-

Sølvverkets Venner:

Tilskudd til trykking av aktivitetsprogram 25.000,-

Fast ansatte ved museet i 2015

Alfhild Skaardal	Direktør
Anne Trine Nørsterud	Administrasjonssjef
Ingvild Åbyholm Russell	Merkantil
Njål Gunnar Isene	Drift- og sikkerhetssjef
Svein Apeland	Vaktmester
Bjørn Myran	Håndverker
Elmer Sidro	Renholder (50 %)
Roar Oksås	Mekaniker
Tor Flesseberg	Tømrer
Tina Rigby Hanssen	Avdelingsleder, publikumsavdelingen
Morten Øvereng	Butikkansvarlig/omviser
Halvor Sælebakke	Salg- og formidlingskonsulent
Erik Engebretsen	Museumpedagog
Kåre Kullerud	Avdelingsleder, forskning- og dokumentasjonsavdelingen og konservator geologi
Bjørn Ivar Berg	Forsker, konservator
Frode Sæland	Konservator
Per Øyvind Østensen	Konservator
Christian Berg	Fotograf (50 %)

Andre tilknyttet museet:

Sommer- og timeansatte guider og frivillige. Praksis plass via NAV og Kongsberg norsksenter.

Styrets årsberetning 2015

Styrets sammensetning

Styret har i 2015 hatt slik sammensetning:

Olav Soleng, styreleder, oppnevnt av Kulturdepartementet
Sigrid Røyseng, nestleder, oppnevnt av Kulturdepartementet
Nils Molin, styremedlem, oppnevnt av Kulturdepartementet
Lene Walle, styremedlem, oppnevnt av Kulturdepartementet
Wivi-Ann Bamrud, styremedlem, oppnevnt av Kulturdepartementet
Øyvind Wike, styremedlem, oppnevnt av Sølvverkets Venner
Per Øyvind Østensen, styremedlem, ansattes representant. Frode Sæland er ansattes representant fra 2016.

Varamedlemmer:

Leif Dybing, oppnevnt av Kulturdepartementet
Tone Rygg, oppnevnt av Kulturdepartementet
Edgar Mensner, representant for Sølvverkets Venner
Morten Øvereng, ansattes representant.

Styrets sekretær:

Direktør Alfhild Skaardal

Museets vedtekter

Norsk Bergverksmuseum er en privat stiftelse opprettet av Kultur- og vitenskapsdepartementet fra og med 1. mars 1989 i henhold til lov av 23. mai 1980 nr. 11 om stiftelser m.m.

«Norsk Bergverksmuseum er et kultur- og naturhistorisk museum, hvis formål er å:

- *bevare det nasjonale kulturminnet Kongsberg Sølvverk*
- *arbeide for å bevare minner etter bergverksdrift andre steder i landet*
- *forvalte Norges Banks myntverkssamling*
- *bevare minnene etter Kongsbergs industrihistorie*
- *bevare minnene etter Kongsbergs skihistorie*

Arbeidet gjøres ved innsamling, forvaltning, dokumentasjon, forskning og formidling. Museet skal bistå med rådgiving overfor og samarbeide med andre museer, fagmiljøer, myndigheter, organisasjoner og personer i Norge og internasjonalt.» (§ 3)

Beskrivelse av museet

Norsk Bergverksmuseum er et kultur- og naturhistorisk museum som forvalter det nasjonale kulturminnet Kongsberg Sølvverk med bygninger og samlinger, og har nasjonale oppgaver knyttet til bergverkshistorien. Videre forvalter museet Kongsberg Våpenfabrikks samlinger og Kongsbergs skihistorie. Museet har forvaltningsansvaret for Norges Banks myntverkssamling.

Norsk Bergverksmuseum forvalter eiendommer fordelt over et større geografisk område. I alt forvalter museet 50 store og små bygninger, de fleste av antikvarisk verdi og med sin opprinnelse i Kongsberg Sølvverk.

Sentrum

Kongsberg Sølvverks gamle anlegg i Smeltehytta fra 1844 med tilhørende bygninger og et tomteareal på 21 mål i Kongsberg sentrum inneholder:

- Bergverksutstillingen med Sølvsamlingen
- Utstillingen Renaissancebergverk i Norge
- Geologisk utstilling
- Mynter og medaljer
- Kongsbergs skihistoriske samling
- Kongsberg våpen- og industrihistorisk utstilling
- Museumsbutikk/resepsjon
- Rom for temporærutstillinger

I tillegg rommer bygget selskapslokaler til utleie for kulturarrangement, selskaper og lignende. Det er inngått leieavtale med Roy Selskapsmat as.

På området forøvrig ligger Laboratoriet, vekthus, bergmannstue og et pukkverk, samt parkområdet Kvarten og parkeringsplass for besøkende. Museet leier ut p-plasser på Kvarten til Høgskolen i Sørøst-Norge. Museets administrasjon leier kontorlokaler av Det Norske Myntverket/Hyttegata 1 as, som ligger i nær tilknytning til resten av museumsanlegget i Hyttegata.

Bergseminaret

Bergseminaret er en monumental bygning fra 1786 på Kirketorget vis a vis Kongsberg kirke, og ble kjøpt av museet i 2005. Anlegget består i tillegg til hovedhuset, av uthus/garasje (tidligere stall og fjøs), laboratoriet, bakeriet/bryggerhuset og en nyere vaktmesterbolig (fra 1957).

Bergseminaret ble opprettet i 1757 som landets første sivile tekniske høyskole, og er forløper for NTNU i Trondheim og Universitetet i Oslo. Seminaret ble lagt ned i 1814, og etter den tid har anlegget vært eid av Kongsberg Sølvverk til 1957 og fungert som bolig for direktør og bergmester ved Sølvverket. Fra 1957 fram til museet kjøpte eiendommen i 2005, eide Forsvaret anlegget. Fra og med 2012 er det inngått leieavtale med Kongsberg Kommunale Eiendom, og de har foretatt en større rehabilitering av bygget. Bergseminaret benyttes i dag til kulturskoleformål. Laboratoriet inngår ikke i leieavtalen med KKE. Dette bygget leies ut til to utøvende musikere og til småskala konsertformål i deres regi.

Saggrenda

Saggrenda ligger ca 8 km utenfor sentrum av Kongsberg. Her ligger en stor del av museets anlegg:

1. Sølvgruvene

Gruveanlegget er et gigantisk sammenhengende gruvekompleks drevet ut i tiden 1623 til 1956 med dypeste gruve på 1070 m. Kongens gruves hovedetasje med tekniske installasjoner har vært vernet

siden 1943. Bygninger i området er bl.a. nattstigerhus, smie, mekanisk verksted, sakkerhusene, smeltehytte og verkstedhaller.

Museet eier Christian 7. stoll til Kongens gruve (2300 m) med gruvejernbane og Kongens gruve. Rom og saler i hovedetasjen (342 m under dagoverflaten) er i bruk til arrangementer, utstillinger, magasin og lager (ca. 5000 m²). Resten av det store gruvesystemet på Overberget og Underberget leier museet av staten ved Nærings- og fiskeridepartementet. Dette er et fredet underjordisk gruvesystem med en rekke gruver som er bundet sammen i sjakter, orter, stoller og tverrslag. Da museet ble en stiftelse i 1989, overtok stiftelsen forvaltningen av statens eiendommer og løsøre. I 1993 overtok museet eierskapet også til sakkerhusene.

2. Gruveåsen

Gruveåsen er et fredet kulturmiljø, og inneholder et komplekst system av dammer, renner og hjulstuer, åpne dagbrudd, underjordsgruver og en rekke andre sølvverksminner fra anlegget som ble påbegynt i 1623 og fram til 1958. Gruveåsen eies og forvaltes av Statskog, i nært samarbeid med museet. Gruveåsen inngår i museets formidling av Sølvverkets historie.

3. Haus Sachsen

Museet eier og forvalter ett av gruveanleggene, Haus Sachsen. Det er et nærmest komplett daganlegg rundt Haus Sachsen gruve (1628). Bygningsanlegget slik det ser ut i dag er fra 1860-årene, men flere av bygningene har tidligere hatt funksjon ved andre anlegg ved Kongsberg Sølvverk og ble tatt ned for flytting. De sentrale bygningene er overstigergården med våningshus, bryggerhus, uthus og stabbur. Det gamle sakkerhuset er oppført nær selve gruveanlegget. Kahuset (sjaktoverbygg) over Erzengel Michael gruve ble oppført som en rekonstruksjon i 1970. Hestegjøpelen (hestevandring) er også en rekonstruksjon etter tilsvarende innretning som sto på samme sted.

Museets organisasjon

Museet har i 2015 hatt 18 ansatte og 18 sesongarbeidere/midlertidig ansatte. I tillegg har museet hatt 1 person på særskilte avtale i samarbeid med NAV/NOPRO. Det ble tilsatt ny medarbeider i museets sentralbord/resepsjon i september. Museet ledes av direktøren. Direktørens ledergruppe består av lederne for de tre avdelingene forsknings- og dokumentasjonsavdeling, publikumsavdeling og driftsavdeling, samt administrasjonssjefen.

Museet har i 2015 utarbeidet ny strategiplan for 2016 – 2020. Planen er vedtatt av styret.

Styrets aktivitet i 2015

Det har vært avholdt i alt 6 styremøter, hvorav ett av møtene var et strategiseminar over to dager. Det er behandlet i alt 44 saker.

I tillegg til å behandle årsregnskap, årsmelding, søknad om statstilskudd og regnskapsrapporter, har styret i 2015 brukt tid på strategiplanarbeid og har vedtatt plan for forskning og dokumentasjon og hatt en bred gjennomgang av museets mineralsamling og museets skihistoriske samling. I tråd med departementets tilskuddsbrev har styret hatt fokus på egeninntekter. Styret har søkt Kongsberg kommune og Buskerud fylkeskommune om årlig driftstilskudd. Søknadene ble ikke imøtekommet i 2015, men det er for første gang vedtatt driftstilskudd til museet i kommunens budsjett for 2016.

Styreleder og direktør har gjennomført en rekke møter med Kulturdepartementet og med politikere lokalt.

Takket være økonomisk støtte fra Sparebankstiftelsen DnB og Norsk Kulturråd har museet fått utført sikringsarbeid, rehabilitering og standardheving på museets anlegg, Haus Sachsen, slik at anlegget kan ha helårs drift, inngå i større grad i museets formidling og leies ut til nærmere bestemte formål.

Museet har i 2015 skiftet til ny revisor, PwC.

Likestilling, HMS og arbeidsmiljø

Museet tilstreber en likeverdig og balansert fordeling av kjønnene i stillingene og praktiserer prinsippet om lik lønn for likt arbeid. Det er en noe skjev kjønnsbalanse, der menn er i stort flertall blant fast ansatte, men dette er nå blitt noe bedret. Blant sesongansatte er derimot balansen tilfredsstillende.

Det har siste året ikke skjedd ulykker, verken med ansatte eller publikum involvert. Museet har en krevende drift med hensyn til sikkerhet, og gjennomfører derfor årlig øvelser og kontroller. Museet har etablert et web-basert HMS-system. Alle ansatte har fått en innføring i systemet, som også inkluderer avviks rapportering. Styret får seg forelagt en avviksrapport hvert år. Arbeidsmiljøet i driftsavdelingen har i 2015 ikke vært som ønsket og det er blitt gjennomført en faktaundersøkelse som et av flere tiltak for å bedre situasjonen.

Virksomheten forurenser i beskjeden grad det ytre miljø.
Sykefravær: 4,2 % hvorav egenmeldt fravær er 0,6 %

Årsregnskap for 2015

Årsresultatet for 2015 viser et overskudd på kr. 1 645 379,-. At overskuddet er så vidt høyt skyldes i all hovedsak opprydding i tidligere avsatte fonds- og prosjektmidler. Kulturdepartementet står for grunnfinansiering av driften. Samlede driftsinntekter i 2015 var kr. 25 838 524,-, hvorav statstilskuddet utgjorde kr. 15 418 000,-. I tillegg mottok museet 1 632 200 i eksterne øremerkede midler til prosjekter. Samlede driftskostnader utgjorde kr. 24 160 253,-. Totale personalkostnader var kr. 14 935 339,-, hvorav pensjonskostnader utgjorde kr. 1 653 689,-.

Det har vært en økning i besøk på 1,75 %, inkludert Smeltehytta og Sakkerhuskroa.

Museet har hatt en tilfredsstillende økonomisk kontroll, og etter styrets oppfatning gir årsregnskapet en god beskrivelse av stiftelsens økonomiske stilling ved årsskiftet. I tråd med regnskapslovens krav er forutsetningene til fortsatt drift til stede, og styret er av den oppfatning at det generelle vedlikeholdet er tilfredsstillende.

Utfordringer

Det har i 2015 også vært en positiv utvikling i besøkstallene, om enn noe mindre enn i året før.

Forprosjektet for nytt museumsbygg, som ble avlevert Kulturdepartementet i desember 2013, fyller de krav, behov og forventninger museet og Norges Bank har til sikkerhet og til et moderne

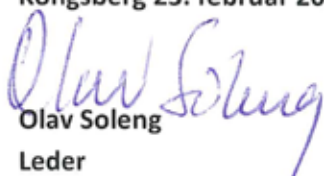
museumsbygg. Forprosjektet vil sette museet i stand til å ivareta en god forvaltning, sikring og bevaring av særlig verdifulle gjenstander og kunne gi en god formidling til et bredt publikum. Det vil bedre arbeidsforholdene i museet, som i dag leier kontor utenfor museets område. Det er heller ikke tilfredsstillende arbeidsforhold for å utføre museumsfaglige oppgaver knyttet til magasin og annen samlingsforvaltning. Byggebevilgning på statsbudsjettet har latt vente på seg. Det er viktig at fremdriften i prosjektet ikke blir ytterligere forsinket, og styret ser fram til at første byggebevilgning gis i statsbudsjettet for 2017.

Planleggingen av nytt museumsbygg omfatter ikke omlegging og oppgradering av eksisterende utstillinger i dagens museumsbygg. Det vil være en utfordring å skaffe resurser til en parallell planlegging og ombygging av de gamle utstillingene, slik at det nye anlegget framstår helhetlig og modernisert også i eksisterende bygg.

Museet og Kongsberg Gruppen har gjennom lang tid sammen arbeidet med oppgradering og fornyelse av den industrihistoriske utstillingen. Grunnet manglende avklaring rundt nybygget og økonomiske utfordringer i næringslivet, er det ikke tatt stilling til når og om teknologibedriftene bevilger de nødvendige midlene til denne fornyelsen.

Det er et etterslep i arbeidet med samlingsforvaltning og digitalisering. Mangel på tilfredsstillende magasin og fasiliteter for å jobbe med samlingene er en utfordring.

Kongsberg 23. februar 2016

Olav Soleng
Leder

Frode Sæland

Lene Walle

Nils Molin

Sigrid Røyseng

Øyvind Wike

Wivi-Ann Bamrud

Alfhild Skaardal
direktør

Resultatregnskap 01.01. - 31.12.15

	Note	Regnskap 2015	Budsjett UB 2015	Avvik	Regnskap 2014
RESULTATREGNSKAP					
Driftsinntekter					
Salgsinntekter		2 311 673	2 801 000	489 327	2 596 587
Billettinntekter		3 474 401	3 885 000	410 599	3 227 816
Leieinntekter	9	1 694 607	1 608 000	-86 607	1 454 150
Andre driftsinntekter		362 148	108 000	-254 148	419 269
Sum Driftsinntekter		7 842 829	8 402 000	559 171	7 697 823
Tilskudd					
Statlige driftstilskudd		15 418 000	15 418 000	0	15 135 000
Anvendte øremerkede midler til prosjekter	6,7	881 506	0		1 457 817
Andre tilskudd, refusjoner	10	1 696 189	948 000	748 189	1 335 080
Sum tilskudd		17 995 695	16 366 000		17 927 897
Sum inntekter		25 838 524	24 768 000		25 625 721
Driftskostnader					
Varekostnad		1 102 354	1 276 000	173 646	1 523 102
Lønnskostnader	8	14 935 339	15 100 000	164 661	13 925 459
Avskrivninger	1	143 846	80 000	-63 846	82 638
Andre driftskostnader prosjekter	7	1 249 206	0	#####	282 489
Andre driftskostnader	8	6 726 668	7 912 000		9 163 171
Tap på fordringer		2 840	0		0
Sum driftskostnader		24 160 253	24 368 000		24 976 860
DRIFTSRESULTAT		1 678 270	400 000		648 861
Finansielle poster					
Finansinntekter		187 021	300 000		314 314
Finanskostnader		219 912	700 000		236 678
Netto finansposter		-32 892	-400 000		77 636
ÅRSRESULTAT		1 645 379	0		726 497
DISPONERING AV ÅRSRESULTAT					
Avsatt til fond, vurderingsforskjeller					
Avsatt til annen egenkapital	5	1 645 379	0		726 497
SUM DISPONERT		1 645 379	0		726 497

Balanse - Eiendeler pr 31.12.15

	Note	2015	2 014
Anleggsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	1	31 666 106	31 648 821
Inventar, maskiner, biler, samlinger	1	600 477	428 745
Sum anleggsmidler		32 266 583	32 077 566
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer aksjer/andeler	12	10 000	10 000
Sum anleggsmidler		32 276 583	32 087 566
Omløpsmidler			
Varelager	11	1 224 288	1 149 465
Fordringer			
Kundefordringer		698 536	603 710
Andre fordringer		162 161	229 086
Sum fordringer	2	860 697	832 796
Sum betalingsmidler	3	9 320 945	10 990 655
Sum omløpsmidler		11 405 930	12 972 917
SUM EIENDELER		43 682 513	45 060 482

Balanse - EK og Gjeld pr 31.12.15

	Note	2 015	2 014
EGENKAPITAL			
Stiltelseskapital		200 000	200 000
Stiftelsens kapital		18 524 805	18 524 805
Sum innskutt kapital	4	18 724 805	18 724 805
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	5	8 722 947	7 077 568
Sum egenkapital		27 447 752	25 802 373
GJELD			
Avsetning for forpliktelser			
Øremerkede midler	2,3,6,7	1 558 429	2 878 233
Langsiktig gjeld			
Sum langsiktig gjeld	1,2	11 530 000	12 810 000
Kortsiktig gjeld			
Sum leverandørgjeld/trekk		1 070 493	1 628 964
Skyldige offentlige avgifter		755 631	665 782
Annen kortsiktig gjeld		1 320 208	1 275 130
Sum kortsiktig gjeld		3 146 332	3 569 876
Sum gjeld		16 234 761	19 258 109
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		43 682 513	45 060 482

Kongsberg 23.02.16

Alfhild Skaardal

Alfhild Skaardal
Direktør

Sigrd Røyseng

Sigrd Røyseng
Nestleder

W. Bamrud

Wivi-Ann Bamrud
Styremedlem

Nils Molin

Nils Molin
Styremedlem

Øyvind Wike

Øyvind Wike
Styremedlem

Olav Johan Børge Soleng

Olav Johan Børge Soleng
Styrets leder

Lene Elisabeth Walle

Lene Elisabeth Walle
Styremedlem

Frode Sæland

Frode Sæland
Styremedlem

Regnskapsprinsipper

Norsk Bergverkmuseum er en privat stiftelse.

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven av 1998 og god regnskapsskikk for små foretak.

Driftsinntekter/driftskostnader

Inntektsføring skjer etter opptjeningsprinsippet, som normalt vil være leveringstidspunktet av varen/tjenesten.

Kostnader medtas etter sammenstillingsprinsippet, dvs i samme periode som tilhørende inntekt.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Aksjer og andeler

Langsiktige investeringer er verdsatt til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Varebeholdning

Lager av varer er verdsatt til laveste av anskaffelseskost etter FIFO-prinsippet og virkelig verdi. Det foretas nedskrivning for påregnelig ukurans.

Varige driftsmidler

Tomter avskrives ikke. Museumsbygningene er bevaringsverdige og har en ubestemmelig levetid. Disse avskrives ikke. Varige driftsmidler balanseføres og avskrives lineært over driftsmidlenes forventede levetid dersom de har antatt levetid over 3 år og har en kostpris osom overstiger kr. 15 000. Vedlikehold av driftsmidler kosttadsføres løpende. Påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Skillet mellom vedlikehold og påkostning/forbedring regnes i forhold til driftsmidlets stand ved kjøp av driftsmidlet. Tilskudd tilknyttet anskaffelse av driftsmidler aktiveres i takt med påløpt kostnad.

Note 1 - Varige driftsmidler

	Fast eiendom	Påkostning Haus Sachsen	Samlinger	Inventar, utstyr, kunst	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	23 338 821		100 003	1 290 175	24 728 999
Tilgang		847 285		315 578	1 162 863
Avgang					0
Anskaffelseskost 31.12.	23 338 821	847 285	100 003	1 605 753	25 891 862
Akkumulerte avskrivninger 01.01.				961 433	961 433
Årets avskrivninger				143 846	143 846
Akkumulerte avskrivninger 31.12.	0	0	0	1 105 279	1 105 279
Akkumulerte nedskrivninger 31.12.	0	0	0	0	0
Bokført verdi pr 31.12	23 338 821	847 285	100 003	500 474	24 786 583
Avskrivningssats, lineære avskrivninger		5 %		0-33%	

Anskaffelseskost for samlinger, inventar og utstyr før 01.01.03 er ukjent.

Bokført verdi av bygninger fordeles:	01.01.2015	31.12.2015
Bygninger Kongsberg	9 520 000	9 520 000
Bygninger Saggrenda	1 415 000	1 415 000
Bygninger Haus Sachsen	1 391 000	1 391 000
Sakkerhusene	4 472 800	4 472 800
Bergseminaret	4 614 021	4 614 021
Bergseminaret - oppussing KKE	8 310 000	7 480 000 1)
Gruveanlegg Kongens Gruve	507 000	507 000
Tomt Saggrenda og Saggrenda Verk	384 000	384 000
Eiendom	1 035 000	1 035 000
Sum	31 648 821	30 818 821

1) Bergseminaret - oppussing KKE

Bergseminaret er i henhold til avtale med KKE blitt rehabilitert, og denne kostnaden er dekket av leietaker KKE. Antatt verdi utgjør 10,8 millioner. Denne posten er først innarbeidet i 2013 etter at KKE har disponert lokalene i 2 år. Museet skal i henhold til avtale med KKE dekke 2,5 millioner av rehabiliteringen. Restverdi på 8,3 millioner avskrives i takt med inntektsføringen over leieperioden og antatt verdifall. Årlig kostnadsføres kr 830.000 som vedlikehold og kr 830.000 føres som leieinntekt. Leieinntekten reduserer KKE sine rehabiliteringskostnader som er periodisert som gjeld. Periodisert kostnad og gjeld er kr 7 480 000 pr 31.12.2015.

Note 2 - Fordringer og gjeld

Ingen av museets fordringer forfaller senere enn ett år etter regnskapsårets slutt.

Avdragsbetaling startet i 2015 for langsiktig lån på kr. 4.500.000,-. Restgjeld pr 31.12.15 er kr. 4 050 000,-.

Som sikkerhet for langsiktig gjeld er det tatt pant i Bergseminaret, bokført verdi kr. 4.614.021,-.

Avsetning for forpliktelser utgjør i sin helhet øremerkede midler. Dette er midler som museet enten har mottatt til øremerkede formål/prosjekter, eller som museet selv har opparbeidet over drift og øremerket til spesielle formål/prosjekter. Disse midlene blir inntektsført i takt med investeringer/utførelse av prosjektene. Se egen note for nærmere opplysninger.

Note 3 - Bundne midler

Bundne skattetreksmidler utgjør kr. 441 461,-. Øremerkede prosjektmidler mottatt fra eksterne aktører utgjør kr. 1 239 014,-, disse står ikke på egen bankkonto.

Note 4 - Stiftelsens kapital

Stiftelsens kapital viser verdien av midler museet forvalter:

	2014	2015
Stiftelseskapital	200 000	200 000
Stiftelsens kapital	18 524 805	18 524 805
Sum stiftelsens kapital	18 724 805	18 724 805

Note 5 - Annen egenkapital

Annen egenkapital gjelder midler tilført museet gjennom årenes drift:

Annen egenkapital 01.01.	7 077 568
Årets overskudd	1 645 379 *
Annen egenkapital 31.12.	8 722 947

* Kr. 361 043,- av årets overskudd er tilhørt fra avsluttede fond: Forskningsfond, Skimuseumsfond og Fond til skiftende utstillinger. Fondsavsetningene har ikke stått på egen bankkonto.

Note 6 - Øremerkede midler/tilskudd

Prosjekt	Rest øremerka midler pr. 31.12.2014	Tilgang 2015	Anvendt 2015	Avsluttet og inntektsført 2015	Restbeløp øremerkede midler 31.12.2015
1 Saggrendaområdet	73 209				73 209
2 Utvikling gruva	76 800	0			76 800
3 Digital utvikling - APP	0	180 000			180 000
4 Forprosjekt til oppgradering KV-museet	0				0
10 Nytt databaseprogram	0				0
13 Gruva felles	940 628			-940 628	0
14 Samlinger og formidling	0				0
19 Lokstall gruva*	0				0
31 Seminar bergverk	90 829		-65 249		25 580
39 Næringsdep.	424 726		-22 126		402 601
42 Museet sprinkl. sikr.	29 387				29 387
5 (gammel 42-1) Sprinkling museet jf. 40	0				0
5 45 (gammel 42-2) Sikring museet	86 519				86 519
43 Middelalderbergverk	18 160				18 160
51 Myntutstilling	239 319				239 319
52 Birger Ruuds Minnerenn	2 110				2 110
55 Haus Sachsen	207 816	0	-207 816		0
59 Familiedag på Haus Sachsen 2014	6 266				6 266
60 L.P. - 2015	20 104	160 000	-180 104		0
61 Museumsbutikken	0				0
62 Brannslukking Haus Sachsen	0	232 200	-232 200		0
63 Min by, din by	0	130 000	-30 933		99 067
	-1				-1
SUM	2 215 870	702 200	(738 428)	(940 628)	1 239 015
Fondsmidler					
Forskningsfond	43 182			-43182	-
Skimuseumsfond	117 861			-117861	-
Fond til skiftende utstill.	100 000			-100000	-
Fond til bergv.utstill.	100 000			-100000	-
Fond Spilv. Venner	137 830	18095		-	155 925
Fond for samlinger og formidling	163 490			-	163 490
Sum fondsmidler	662 363	18 095	-	(361 043)	319 415
Sum avsetninger og forpliktelser	2 878 233	720 295	(738 428)	(1 301 671)	1 558 429

Note 7 - Prosjekter

Prosjektoversikt pr 31.12.15	Periodens inntektsførte tilskudd	Andre inntekter	Periodens lønns-kostnad	Periodens annen drifts-kostnad	Periodens prosjekt resultat	Aktiverte kostnader Konto 1106/P900
3 Digital utvikling - APP					0	
4 Forprosjekt til oppgradering av KV-museet		127 129		-141 869	-14 740	
5 Nytt alarmanlegg/adkomskontroll					0	
14 Oppgradering av skihistorisk samling				-45 542	-45 542	
31 Seminar bergverk	65 249	65 340		-130 589	0	
39 Næringsdepartementet	22 125			-22 125	0	
49 Jubileumsutstilling, Norges Bank 2016	210 000			-200 786	9 214	
55 HausSachsen	207 816			-935 551	-727 735	-905 225
60 L.P. - 2015	305 104	25 300		-720 708	-390 304	-100 701
61 Museumsbutikken				-191 432	-191 432	-164 200
62 Brannslukking Haus Sachsen	232 200			-351 750	-119 550	-351 750
63 Min by, din by	30 933			-30 933	0	
900 Mellomprosjekt, aktivering P55 og 62	-409 690			1 521 876	1 112 186	409 690
Sum prosjekter	663 738	217 768	0	-1 249 409	-367 903	-1 112 186

Prosjektets resultat utgjør inntekt (+)/kostnad (-) som er belastet ordinær drift.

Note 8 - Lønn, godtgjørelse og lån ansatte m.v.

Lønnskostnader består av følgende poster:

	2014	2015
Lønninger	10 746 093	11 012 883
Arbeidsgiveravgift	1 683 554	1 831 026
Pensjonskostnader	1 124 216	1 653 689
Andre lønnskostnader	371 596	437 741
Sum lønnskostnader	13 925 459	14 935 339

Gjennomsnittlig antall ansatte, faste	16	17
Gjennomsnittlig antall ansatte, timelønnede	5	4
Gjennomsnittlig beregnet totale årsverk	21	21

Ytelse til ledende personer:

	Direktør	Styrets leder	Styremedlemmer
Lønn	902 066	23 106	122 381
Pensjonskostnader	126 289		
Andre ytelser	5 657		

Revisor:

Kostnadsført revisjonshonorar for 2015 utgjør kr. 190 174,- fordeles:

Ordinær revisjon 2015	85 360
Ordinær revisjon, gjelder 2014	92 851
Annen bistand	11 963
Sum	190 174

Note 9 - Leieinntekter

Leieinntekter fremkommer slik:

	2014	2015
Leieinntekter	1 454 150	1 694 607

Note 10 - Andre tilskudd

Andre tilskudd fremkommer slik:

	2014	2015
Tilskudd Norges Bank	560 000	780 000
Buskerud Fylkeskommune	200 000	
Kongsberg Gruppen	125 000	
Tilskudd Tollregion Sør-Norge forbruksavg. El	144 446	17 286
Tilskudd Sølverkets Venner	30 000	25 000
Stats tilskudd fra KUD	275 000	
Kongsberg kommune, fotoutstilling		25 000
Stiftelsen Fritt ord		100 000
Inntektsført ørem.midler for avsluttede prosjekter	634	748 903
Sum	1 335 080	1 696 189

Note 11 - Varelager

Det er i 2015 foretatt tilbakeføring av alle tidligere ukuransavsetninger akkumulert pr 31.12.14 med kr. 1 205 000,-. Det er pr 31.12.15 tatt en grundig gjennomgang av varelageret og ny avsetning for ukurans er etter dette satt til kr. 61 013,-.

Note 12 - Aksjer

Selskapets navn	Antall	Kostpris	bokført verdi
Visit Telemark AS	5	10 000	10 000

Til styret i Norsk Bergverksmuseum

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Norsk Bergverksmuseum, som viser et overskudd på kr 1 645 379. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2015, resultatregnskap, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for stiftelsens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av stiftelsens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Norsk Bergverksmuseum per 31. desember 2015, og av resultater for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

PricewaterhouseCoopers AS, Dyrmyrgt. 35, NO-3611 Kongsberg

T: 02316, org. no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no

Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

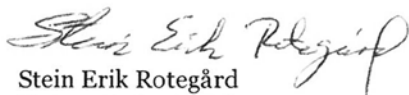
Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av stiftelsens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Konklusjon om forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000, "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi stiftelsen er forvaltet i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Kongsberg, 23. februar 2016
PricewaterhouseCoopers AS

Stein Erik Rotegård
Statsautorisert revisor

NORSK
BERGVERKSMUSEUM

Hyttegt. 3, 3616 Kongsberg
bergverksmuseet@bvm.museum.no • www.norsk-bergverksmuseum.no

Layout og grafisk produksjon: Telemark Trykk AS, Notodden